

Dno SIVI/795/2017

38 § Riihimäen kaupungin lausunto ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Riihimäen kaupungin lausuntoa työryhmän ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi (OHEISENA). Lausunto on pyydetty erikseen myös Suomen lasimuseolta ja Riihimäen kaupungin museoilta.

Lausunnossa pyydetään arvioimaan erityisesti ohjelman toimivuutta kokonaisuutena sekä esittämään mahdolliset huomiot toimialan näkökulmasta.

Museopoliittisessa ohjelmassa linjataan museoalan keskeiset menestystekijät vuoteen 2030. Visiona on, että vuonna 2030 Suomessa on Euroopan ajankohtaisimmat museot ja innostuneimmat asiakkaat. Museopoliittisessa ohjelmassa museot nostetaan esiin asiantuntijoina, kumppaneina ja mahdollistajina. Museot tarjoavat elämyksiä ja tietoja, luovat mahdollisuuksia luovuudelle, sivistykselle, identiteetin rakentumiselle ja muutoksen ymmärtämiselle. Museoilla on tärkeä tehtävä kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunnan rakentamisessa ja hyvinvoinnin edistämisessä. Ohjelma tunnistaa museot kulttuuripalveluina, joka kattaa koko maan. Museoiden rooli alueiden vetovoimaisuuden ja elinvoimaisuuden kehittämisessä on keskeinen.

Museot tarjoavat mahdollisuuksia toiminta-alueensa kulttuuri- ja luonnonympäristön hallitulle muutokselle, muutokseen sopeutumiselle sekä matkailun ja elinkeinoelämän kehittämiselle, oppilaitosyhteistyölle, taiteen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tämän vuoksi olisi hedelmällistä, että museot ja eri hallinnonalat tekisivät nykyistä tavoitteellisemmin ja suunnitelmallisemmin yhteistyötä.

Ohjelmassa esitetään että valtakunnallinen erikoismuseojärjestelmä esitetään korvattavaksi valtakunnallisilla vastuumuseoilla. Valtakunnalliset vastuumuseot ovat kansallisesti ja kansainvälisesti aktiivisia museoalan kehittäjiä. Valtakunnallisten vastuumuseoiden rahoitusta tarkastellaan jatkossa yhä vahvemmin tehtäväperusteisesti. Museoiden rahoitusperusta rakentuu edelleen julkiselle rahoitukselle. Sijoittaminen museotoimintaan on kannatettava investointi, joka maksaa itsensä takaisin, paitsi taloudellisina myös muina positiivisina vaikutuksina kuten vaikutuksina hyvinvointiin, sivistykseen, osallisuuteen sekä alueiden identiteettiin ja elinvoimaisuuteen.

Riihimäen kaupungin lausunto

Riihimäen kaupunki pitää museopoliittista ohjelmaa lähtökohtaisesti hyvänä kokonaisuutena. Se huomioi muuttuneen toimintaympäristön ja tuo esille museotoiminnan aktiivisemmän roolin osana yhteiskuntaamme. Riihimäen kaupungin alaisuudessa toimivalla museoilla on erittäin suuri merkitys kaupungille, alueellisesti, kansallisesti sekä kansainvälisesti. Ohjelmassa on hyvin ja laajasti huomioitu museotoiminnan vaikuttavuus. Museoiden ylläpidon ja kehittämisen kannalta valtionosuudet ovat erittäin merkityksellisiä.

Kuntien tulee museoiden ylläpitäjinä sitoutua museoidensa kehittämiseen ja hyödyntää niitä strategisina voimavaroina ja alueiden edistäjinä. Tulevaisuudessa myös museoiden oman rahoituksen tarve ja merkitys korostuu edelleen.

Riihimäen kaupunki valmistelee parhaillaan omaa strategiaansa ja visiotaan vuoteen 2030. Ehdotuksessa museopoliittiseksi ohjelmaksi on merkittävän paljon samaa kuin Riihimäen omassa strategiassa ja niveltyvät hyvin yhteen, toisiaan tukien. Riihimäen kaupungin näkökulmasta lausuntokierrokselle oleva museopoliittinen ohjelma on toimiva ja toteuttamiskelpoinen kokonaisuus. Se vie suomalaista museotoimintaa juuri oikeaan suuntaan.

Ehdotus/vt. kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja:

Kulttuuri- ja vapaa-aikajaosto päättää antaa yllä olevan lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Muutoksenhaku	ei muutoksenhakuoikeutta (KuntaL § 91)
Lisätietoja antaa	vt. kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Pasi Koistinen p. 019 758 4701

Dno SIVI/795/2017

39 § Suomen lasimuseon lausunto ehdotuksesta museopoliittiseksi ohjelmaksi

Ehdotus museopoliittiseksi ohjelmaksi esittelee vision, arvot ja osa-alueiden tavoitetilat ja kehittämiskohteet vuoteen 2030 saakka. Koska tämänkin ohjelman taustalla on valtion säästötavoitteet, kiinnittyy huomio ensimmäiseksi tavoitteiden ja taloudellisten realiteettien ilmeiseen ristiriitaan. Epävarmuutta lisää se, että valtionosuusjärjestelmän uudistus on vasta tekeillä.

Valtakunnallisista vastuumuseoista puhutaan ohjelmassa erittäin vähän, mikä herättää epävarmuutta.

Vaikka näyttelyiden mainitsematta jättäminen on mainittu heti johdannossa, ovat näyttelyt väistämättä niin oleellinen osa museoiden toimintaa, tämä että olisi kaivannut oman osionsa.

Museoalan visio ja arvot sopivat hyvin tähän päivään ja lähitulevaisuuteen.

Tavoitteena kohtaamiset ja kumppanuudet sekä alan sisällä, yli sektorirajojen että kansainvälisesti ovat jo tätä päivää. Siksi vaikuttaa hiukan oudolta ehdotuksesta kokonaisuutena läpi paistava Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden hallinnollisen roolin korostaminen.

On ristiriitaista, että toisaalta kokoelmayhteisyyöhön kannustetaan mutta toisaalta kannustetaan uusien ansaintamekanismien kehittelyyn. Toistaiseksi näitä ovat olleet lainamaksut, kuvamaksut ja muukin yhteistyön tekeminen taloudellisesti liian kalliiksi. Samaten koulutusyhteistyö on toistaiseksi ollut oleellinen osa ainakin Suomen lasimuseon toimintaa, mutta 'uusi ansaintamekanismi' tuskin edistää tätäkään toimintaa.

Kokoelmakeskukset lisäävät esineiden kuljetuksia ja tätä kautta riskejä ja kustannuksia. Lisäksi kokoelmat eivät olisi museon normaalissa jokapäiväisessä käytössä.

Digitalisaatio epäilemättä muuttaa museotoimintaa koko ajan. Kannattaa muistaa kuitenkin, ettei digitalisaatio voi korvata kohtaamista aidon esineen kanssa.

Uusistuva, vahva museokenttä puhuu kansainvälisesti profiloituneista taidemuseoista. Erikoismuseoille kansainvälisyys on jo keskeinen osa toimintaa. Valtakunnallista vastuumuseota parempi nimi olisi kansallinen vastuumuseo (kuten 'valtakunnallinen vastuumuseo' on jo nytkin käännetty englanniksi). Koska valtakunnallisten vastuumuseoiden rahoitusta tarkastellaan tulevaisuudessa yhä vahvemmin tehtäväperusteisesti, voisivat ne vastata tehtävistään suoraan Opetus- ja kulttuuriministeriölle unohtamatta yhteistyötä Museoviraston kanssa.

Kestävyyttä ja joustavuutta rahoitukseen -osuudessa painotetaan museotoiminnalle tärkeää julkisen rahoituksen ennustettavuutta ja

pitkäjänteisyyttä. Ei vaikuta järkevältä kehittää maksullisia palveluja koulutus- ja sosiaalisektorille, jotka ovat kokonaan riippuvaisia julkisesta rahoituksesta. Tämä sotisi myös määritellyjä yhteiskunnallisia tavoitteita vastaan. Tuotteistaminen pitäisi kohdistua ensisijaisesti sellaisiin osiin museon toimintaa, joista on kysyntää ja joista joku on halukas maksamaan. Museoiden asiantuntemus on edelleen luontevaa tuotteistaa mm. julkaisuina.

Ehdotus/vt. kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja (mj):
Kulttuuri- ja vapaa-aikajaosto merkitsee tiedokseen Suomen lasimuseon lausunnon museopoliittiseksi ohjelmaksi.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Muutoksenhaku	ei muutoksenhakuoikeutta (KuntaL § 91)
Lisätietoja antaa	vt. museonjohtaja Kaisa Koivisto p. 019 758 4101

Dno SIVI/795/2017

40 § Riihimäen kaupungin museoiden lausunto ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt museoammattilaisilta museoilta lausunto työryhmän ehdotuksesta museopoliittiseksi ohjelmaksi. Lausunnossa pyydettiin arvioimaan ohjelman toimivuutta kokonaisuutena ja esittämään huomioita oman museokentän ja tehtävien näkökulmasta. Edellinen museopoliittinen ohjelma on vuodelta 1999.

Työryhmän tehtävänä oli tarkastella kokonaisvaltaisesti suomalaista ammatillisesti hoidettua museokenttää, sekä muodostaa näkemys sen tulevaisuudesta ja laatia ehdotus museopoliittisiksi linjauksiksi ja painopisteiksi. Niiden tuli perustua kulttuuripolitiikan tavoitteisiin ja toimintaympäristön muutoksiin. Ehdotuksessa tuli ottaa huomioon muutokset toimintaympäristössä paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Lisäksi työssä tuli kiinnittää huomiota myös museo- ja kulttuuriperintöalan välillisiin vaikutuksiin kuten hyvinvoinnin, luovuuden, kasvun ja työllisyyden sekä kestävä kehityksen edistämisessä.

Riihimäen kaupungin museot -yksikön lausunto ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi

Museopoliittisen ohjelman tavoitteena oli lisätä kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia osallista niin museoalaan kuin myös kulttuuriperintöön. Ohjelman tulisi vahvistaa museoalan vaikuttavuutta yhteiskunnassa ja huomion kiinnittämistä lapsiin ja nuoriin suunnattuun toimintaan sekä palveluiden saatavuuteen. Riihimäen kaupungin museot käsittelevät ehdotusta museopoliittiseksi ohjelmaksi Riihimäen taidemuseolla 5.4.2017.

Museopoliittisen ohjelman ehdotus pyrkii olemaan ajassa ja museoiden kehittämisessä mukana uudella tavalla. Riihimäen kaupungin museot -yksikön mielestä ohjelmaehdotus sisältää monia hyviä näkökulmia, mutta etenkin pienet museot ja niiden tehtävät, tavoitteet ja paikallinen merkitys ovat jääneet huomioimatta. Ehdotus on etupäässä tehty isojen museoiden näkökulmasta ja kannalta, siinä korostuvat vastuumuseoiden toiminta, saavutettavuus ja digitaalisuus. Ohjelmassa mainitut tavoitteet kuten palveluiden kehittäminen, digitointi ja saavutettavuus ovat pienille museoille aina resurssikysymys. Ehdotuksessa ei käynyt ilmi pienten museoiden suhde alueellisiin vastuumuseoihin (ent. aluemuseoihin).

Olisimme toivoneet valtionosuusuudistuksen, museolain- ja asetuksen käsittelyä rinnan ohjelman kanssa. Lisäksi mielestämme näyttelytoiminta, museopedagogiikka, oheistoiminta/yleisötyö sekä perinteinen perusmuseotyö tulisi olla mukana tässä ohjelmassa. Kysymykset kokoelmakeskuksista ovat haasteellisia pienten taidemuseoiden osalta.

Ehdotus/vt. kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja (jint):

Kulttuuri- ja vapaa-aikajaosto merkitsee tiedokseen Riihimäen kaupungin museoiden lausunnon ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Muutoksenhaku	ei muutoksenhakuoikeutta (KuntaL § 91)
Lisätietoja antaa	johtava intendentti Helena Lindsten p. 019 758 4115